

Список бібліографічних посилань

1. Илларионова Т. И. Основания внедоговорной ответственности организации : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Свердловск, 1971.
2. Алексеев С. С. Общая теория права : в 2 т. Т. 1. М. : Юридическая литература, 1981. 359 с.
3. Шишка Р. Б. Охрана прав інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект : моногр. Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 369 с.
4. Гражданское право : учеб. Т. 1 / под ред. А. П. Сергеева, Ю. К. Толстого. Изд. 6-е. М. : Велби, 2002. 776 с.
5. Грибанов В. П. Осуществление и защита гражданских прав. 2-е изд., стереотип. М. : Статут, 2001. 411 с.
6. Цивільне право України. Загальна частина : підруч. / за ред. проф. Бошицького Ю. Л. та проф. Шишки Р. Б. (кер. авт. кол.). Київ : Ліра-К, 2014. 760 с.
7. Красавчикова Л. О. Личная жизнь граждан под охраной закона. М. : Юрид. лит., 1983. 160 с.
8. Дробышевская Т. В. Личные неимущественные права граждан и их гражданско-правовая защита : моногр. Красноярск : Красноярск. гос. ун-т, 2001. 131 с.

Одержано 30.10.2019

УДК 343.14

Оксана Мирославівна ХОМИН,

аспірантка Харківського національного університету внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У СУДОВОМУ РОЗГЛЯДІ ПРОВАДЖЕННЯ ПРО ЕКОНОМІЧНІ ЗЛОЧИНИ, ВЧИНЕНІ ОРГАНІЗОВАНОЮ ГРУПОЮ

Використання у кримінальному судочинстві спеціальних знань має важливе значення в одержанні доказової інформації. У юридичній літературі поняття «спеціальних знань» є дискусійним. Так, Л. В. Лазарєва «спеціальними знаннями» вважає знання з різних галузей науки, отримані в межах професійної освіти, що містять знання теорії, навички та вміння [1, с. 22]. Як правильно зазначає М. Г. Щербаковський, спеціальні знання – це систематизована інформація з різних галузей теоретичної та практичної діяльності, крім права, котру набувають в результаті професійного або самостійного навчання й досвіду з певної спеціальності, застосовують на основі умінь і навичок у процесуальній або непроцесуальній формах із метою збирання (формування), дослідження, перевірки доказів, установлення підстав для прийняття уповноваженими особами процесуальних, організаційних і тактичних рішень у судочинстві. Точний зміст, форма та ціль реалізації спеціальних знань залежать від функцій конкретного учасника судочинства, який їх використовує [2, ст. 184–192].

Специфіка судового розгляду проваджень про економічні злочини, вчинені організованими групами, потребує від судді планування у підготовчому провадженні низки організаційних заходів, пов'язаних із дослідженням доказів, зокрема, залучення спеціалістів. Суддям доцільно планувати участь спеціаліста-бухгалтера при дослідженні документів. Оскільки, як свідчить судова практика, саме документи є основним джерелом інформації про вчинення економічного злочину. Спеціаліст може надати інформацію про ознаки інтелектуальної чи матеріальної підробки в документах, що досліджуються у суді.

Так, у судовому розгляді провадження про контрабанду судді для огляду речових доказів в порядку ст. 357 КПК необхідно залучати спеціаліста товарознавця, криміналіста, спеціаліста митного оформлення, митного контролю та інших.

Важливе значення для судового розгляду економічних злочинів, вчинених організованими групами має залучення спеціалістів в сфері телекомунікаційних засобів, а саме програміста з прикладних програм, інженера-електроніка, спеціаліста із засобів зв'язку інших. Зазначені спеціалісти відповідно до вимог ст. 356 КПК можуть бути допитані в якості експертів, якщо вони проводили техніко-комп'ютерну експертизу, або залученні для дослідження звуко- і відеозаписів (ст. 359 КПК).

Відповідно до ст. 360 КПК судді мають право одержувати консультаційну допомогу спеціалістів, тобто використовувати усні консультації або письмові роз'ясненнями спеціаліста, надані на підставі його спеціальних знань.

Для роз'яснення висновку експерта, який проводив фінансову, економічну експертизу інші, судді доцільно при підготовці до судового розгляду провадження планувати допиту експерта (ст. 356 КПК). Під час допиту експерта сторони задають йому питання в межах його компетенції та відповідно до предмета експертизи, інші запитання, що стосуються достовірності висновку.

Вважаємо, що у судовому розгляді проваджень про економічні злочини, вчинені організованими групами, судді використовують наступні форми спеціальних знань:

- залучення спеціалістів до участі в судових процесуальних діях;
- консультаційна допомога;
- залучення спеціалістів при дослідженні доказів;
- призначення судових експертів;
- залучення спеціалістів під час проведення судового провадження у режимі відеоконференції.

Список бібліографічних посилань

1. Лазарева Л. В. Специальные знания и их применение в доказывании по уголовному делу: моногр. М.: Юрлитинформ, 2009. 224 с.
2. Щербаковський М. Г. Сутність, структура та цілі використання спеціальних знань у судочинстві. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики: зб. наук. пр.* / ред. кол.: О. М. Ключев, В. Ю. Шепітько та ін. Харків: Право, 2018. Вип. 18. 600 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 30.10.2019).

Одержано 31.10.2019

УДК 351.74(477).331(43)

Анна Миколаївна ЦИРКУЛЕНКО,

слухач магістратури факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-3053-4121>;

Сергій Сергійович ЦИРКУЛЕНКО,

слідчий слідчого відділу Сєвєродонецького відділу поліції

Головного управління Національної поліції в Луганській області;

 <https://orcid.org/0000-0002-2945-9099>

СТАН ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В УМОВАХ ВЕДЕННЯ ВОГНЕВОГО КОНТАКТУ

Відповідно до Закону України «Про національну поліцію», Національна поліція України (поліція) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Тому поліцейські уповноважені у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю.

Професійна діяльність поліцейських та їх психічні стани є дуже важливим об'єктом дослідження, у зв'язку зі специфікою умов служби, складності виконання службо-бойових завдань, професійного рівня, фізичних та психологічних здібностей особи.

Саме тому **актуальністю цієї теми** є необхідність враховувати усі чинники, які характеризують боєздатність підрозділів під час проведення завдань, є вміння особового складу справлятися з негативним психоемоційним станом та використовувати тактичні навички, в даних умовах.

Об'єкт дослідження – підвищення рівня підготовки у працівників Національної поліції України.

Предмет дослідження – виконання службово-бойових завдань в умовах ведення вогневого контакту.

Наукова новизна. Виявляється в тому, що ми використовуємо прикладну науку, тобто існуючі знання експериментально розглядаємо для того щоб краще розуміти які методи потрібно розробити задля рішення практичних задач, на складання нових, чи вдосконалення існуючих.

При проведенні спеціальних завдань різного рівня небезпеки, психологічний чинник інтенсивно впливає на психіку працівника, викликаючи патологічні зміни в його поведінці. Успіх бойового завдання базується на двох основних компонентах: рівні професійної підготовки й обсягу оперативної інформації. Враховуючи данні чинники тактична підготовка працівників до дій в особливих та екстремальних умовах має тісно переплітатися з психологічною. Особливості вогняного контакту працівників поліції:

- відстань вогняного контакту у більшості випадків 5–10 метрів;
- право першого пострілу завжди має правопорушник;
- наявність сторонніх осіб в небезпечній зоні;
- найбільш вірогідна кількість злочинів – 1;
- більш вірогідна фронтальна небезпека.

Застосування вогнепальної зброї породжує у поліцейського певні психологічні проблеми, що негативно впливають на виконання поставлених задач. Всі негативні фактори, які впливають на поліцейського в умовах ведення вогневого контакту, можна поділити на дві групи:

- зовнішні (метеорологічні умови, освітленість, шум, будівлі та конструкції, шкідливі речовини, одяг, зброя тощо);
- внутрішні (паніка, заціпеніння, страх за своє життя, тривога, відсутність відчуття простору тощо).

Всі вище перераховані фактори, на жаль, ведуть за собою травмування та загибель поліцейських, які не здатні в екстремальних ситуаціях правильно діяти. Наприклад, в 2016 році у селищі Княжичі 5 правоохоронців загинуло у нічний час у вогняному контакті між собою, намагаючись затримати грабіжників.

Основна проблема вогневої підготовки особового складу полягає в тому, що вона проходить в тирі в спокійному середовищі, де є поліцейський який стріляє – зброя – мішень. Тобто йому ніхто не заважає, єдине, що на нього впливає – це стрільба своїх колег та команди керівника стрільб. Це все не є активним подразнюючим фактором, бо вони є постійними та звичними.